

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΕΙΑ

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ Η ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΤΟΝ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΝ

Χρυσοῦν ἔφασαν γενέσθαι γένος ποτέ, Κρόνος ὅτ' οὐρανῶ ἐμ-
 βασίλευε, γένος μάλιστα μὲν οἶον χρυσοῦς τοῖς ἐφ' ἡμῖν ἐν τῷ
 παντὶ διαπρέπον καὶ ὄσα κόσμος ἀνδρὶ, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ οἷς ἄλ-
 λως αὐτάρκες τὸ μακάριον γένοιτ' ἂν καὶ οὐκ ἄπο θείας πάνυ
 ζωῆς οὐδ' ἧς μοίρας εἴληχε τὸ δαιμόνιον. Ἐχρῆν γὰρ τὸ πρῶτον, 5
 οἶμαι, γενῶν τοιοῦτό πως προνοία κατεσκευάσθαι καὶ οἶον πόρρω
 μὲν εἶναι τοῦ σιδήρου, ἐγγύτατα δὲ τῷ πορρωτάτῳ τοῦ μηδενὸς
 ἢ φαύλου ἢ ὄτῳ φύσις κακία, καθάπερ ἑαυτῷ τάγαθόν. Εἰ μὲν οὖν
 ὄντα ταυτὶ ἢ ἄλλως τοῖς τῶν Μουσῶν κατόχοις χαριέντως περι-
 λουσόφηται, ἐκεῖνοί τε ἂν εἶδειεν καὶ οἷς οὐκ ὀλίγα μέλει τῶν 10
 ποιητῶν. Ἐγὼ δὲ, μέγιστε βασιλέων, σοῦ τῶν Ἑλλήνων ἀγαθῆ
 τύχη νυνὶ βεβασιλευκότος, χρυσοῦν μὲν ἀντικρυς γένος σκοπῶν

Περιλαμβάνεται ἐν τῷ Παρισιακῷ 1191, φ. 21^α-24^β, αἰῶνος ιε' (N),
 Παρισιακῷ 817, φ. 157^α-164^α, αἰῶνος ις' (Π), Βατικανικῷ 1089A φ.
 132^α κ. ε', αἰῶνος ις' (B), Ἀμβροσιακῷ M 41 sup., φ. 63^β - 74^β,
 αἰῶνος ιε' (A), Μαδριτεῖω 115 (4636), φ. 160^α-171^α, αἰῶνος ιε' (M).

Ἐπιγραφή Τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου - Παλαιολόγον ΝΠ: Τοῦ αὐτοῦ
 Ἰωάννου - Παλαιολόγον Β: Τοῦ αὐτοῦ βασιλικὸς πρὸς Κων-
 σταντῖνον τὸν αὐτοκράτορα Α: Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Κωνσταντῖνον
 βασιλικὸς Μ Ἐν τῷ Β ἄνω νεωτέρῃ χειρὶ καὶ ταῦτα: Jesus Christus
 rex, κάτωθεν δ' αὐτῆς Ejusdem in Constantinum imperatorem.

1. γενέσθαι γένος ΝΠ: γένος γενέσθαι ΒΑΜ 3. οὐχ
 ἥκιστα Μ: οὐχῆκιστα ΝΠΒΑ 5. εἴληχε ΝΠΒΑ: ἔλαχε Μ

6. τοιοῦτό Μ: τοιοῦτον ΝΠΒΑ 10. ἐκεῖνοί τε ἔγραψα: ἐκεῖνοι
 τὲ ΝΒΑΜ: ἐκεῖνον τὲ Π εἶδειεν Μ: οἶδειεν Β: οἶδοῖεν ΝΠΑ

μέλει ΝΠΒΑ: μέλει ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος μέλλει Μ

εύρισκω τοὺς ἡμετέρους, χρυσοὺς δ' αὖ χρόνους καὶ βίον οἶον ἦσαν
 ἐκεῖνοι, τᾶλλα δὲ πάντα χρυσᾶ, φαίην δ' ἂν καὶ χρυσοῦ παντὸς
 προτιμότερα. Τὸ γὰρ αὐτόν σε τῶν Ἑλλήνων ὡςπερ ἐκ μηχανῆς
 ἄρχοντα νῦν ὀφθῆναι, οὕτω θεοῦ κινουόντος καὶ βουλομένου, πάντα
 5 μὲν τὰγαθὰ κεκτημένον, πάντας δ' εὖ ποιεῖν προθυμούμενον μη-
 δέν τε ἄλλο προὔργου πεποιημένον ἢ τὴν τοῦ γένους ὄσαι ὥραι
 κηδεμονίαν καὶ οἷς ἂν ἀμείνους βαρβάρων ὀφθεῖεν Ἕλληνες οὐ
 χρυσοῦν, οἶμοι, βίον οὐδ' ὄσα μόνον ἐκείνου πέρι τοῖς ποιηταῖς
 ἐξυμνήθη, ἀλλ' ὅτι περ εὐδαιμονίας κεφάλαιον καὶ ὀτιοῦν ἐν οὔσι
 10 χρηστὸν ἐς τὸν ἡμέτερον βίον εἰσάγει. Πολὺ γὰρ μᾶλλον εὐτυχία
 τῶ ὄντι ξυνόντων οἱ νυνὶ χρόνοι ἢ ὅτε τρεῖς τοῦ ἔτους καρπὸν ἀν-
 θρώποις αὐτομάτη ζείδωρος ἔφερεν ἄρουρα, τοῦτο μὲν ὅτι οὐχ
 οὕτως ἠδέα δοκεῖ τὰ πρὸ τῶν οὐχ ἠδέων χρηστὰ, τοῦτο δ' ὅτι
 καὶ πλείω τὰ παρ' ἡμῖν ἀγαθὰ, φαίην δ' ἂν καὶ ἀμείνω καὶ μᾶλ-
 15 λον ἀνθρώποις προσήκοντα. Τίνα δὴ, τίνα; Σοὶ μὲν, δι' οὐ πᾶσιν
 ἡμῖν ἐκτῆθη τὰ κάλλιστα, γένος ἅπαν Ἑλλήνων διὰ ταῦτα χάριν
 εἰσόμεθα, ἡμῖν δὲ αὐτοῖς ἱεράν νυνὶ πανηγυριν ξυστησάμενοι,
 πολὺ μείζω προσπορισόμεθα κροτοῦντες καὶ παιανίζοντες ἡδονὴν
 ἢ πάσας ὀποιαστιναςοῦν ἑορτάς τε καὶ πανηγύρεις ἄγοντες ἕτεροι.
 20 Ἡ σὲ μὲν στεφανωτέον στεφάνῳ οὐχ οἶός ποτε χρυσῶ καὶ λίθοις

2. τᾶλλά ἔγραψα: τᾶλλα NIIM: τ'ἄλλα B 3. προτιμότερα NIIB: προτιμότερα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος προτιμότερα M 5 δ' M: δὲ NIIB 6. προὔργου ἔγραψα: προὔργου E 7. κηδεμονίαν PIBAM: κηδαιμονίαν N
 8. πέρι τοῖς PIBAM: περιτοῖς N 9. ἐξυμνήθη PIBAM: ἐξυμνήσθη N ὀτιοῦν PIBAM: οτιοῦν N 10. ἐς NIIB: εἰς M
 11. τῶ ὄντι N: τῶόντι BAM: τῶόντι Π 13. ἠδέα NIIB: ἠδέα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἠδέα M 14. τὰ NIIB: τῶν M
 18. μείζω NIIB: μείζω ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος μείζων M
 19. ἑορτάς AM: ἑορτάς NIB 20. μὲν NIB: μὲν γὰρ AM
 στεφανωτέον NBAM: λείπει Π οἶός ποτε ἔγραψα: οἶός ποτε E

ἢ ἀνθεσι γένοιτ' ἄν, ἀλλ' οἷον ἐκ λόγων πλέκουσι Χάριτες· ἡμᾶς δὲ αὐτοὺς περιστάντας ἄδειν χρεῶν οἷς αὐτός τε ἅμα καὶ ὁ ἄριστος κεκόσμηται βασιλεὺς, ὡς οὐδὲν ὄν τῶν πάντων βέλτιον οὐδ' ἐφ' ᾧ μᾶλλον ἄν τις ἠσθείη ἢ βασιλείαν ὑπογράφεσθαι λόγῳ, δι' ἧς εὖ ἔχουσι πόλεις, τό τε χρυσοῦν αὖ πάλιν ἐπανήκει νῦν γένος. 5
Καὶ δὴ ῥητέον οὐχ ὅσα δεῖ οὐδ' οἷα δεδυνήμεθά τε καὶ βεβουλήμεθα, ἀλλ' οἷα ἄν τῷ καιρῷ προσφορώτατα γένοιτ' ἄν καὶ ὧν λεχθέντων οὐτ' ἀδολεσχίας φευξόμεθα κόρον τε οὐδένα ταῖς ἀκοαῖς προξενήσομεν.

Οὐκ ὀλίγων οὖν ὄντων οἷς ἄνθρωποι κατὰ τε πόλεις καὶ ἔθνη 10 τὸν σφῶν αὐτῶν ὅπωςδηποτοῦν διατάττονται βίον, βασιλείας οὐκ ἔστιν ἐν οὐδὲν, οἶμαι, θειότερόν τε καὶ ὑψηλότερον. Τό τε γὰρ πλῆθος ἅπαν οὐκ ἀστασίαστον, εἰ μὴ πρὸς ἐν ὄλως ἀνάγεσθαι δύναίτο, τό τε μὴ πλείους ἐνὸς τοὺς ἀρίστους ἐν πολιτείαις εἶναι μίμημα θεῖον τῷ ὄντι καὶ οὐκ ἄπο τῆς ἐν τῷ παντὶ ξυμφωνίας 15 καὶ τάξεως. Εἰ δ' ἐκεῖνό γε πόλις ὅπερ τὸ πᾶν, κάκεινο ἄν εἴη τὸ πρὸς ὁ πόλις ἐς ὅπερ τὸ πᾶν· ἐν δὲ ἐκεῖνο καὶ τῶν ὄντων δήπου τὸ ἄριστον. Καὶ μὴν πολιτεία τῆς τοῦ παντός, οἶμαι, διακοσμήσεως μίμημα· μιμεῖται γὰρ ἡ τέχνη τὴν φύσιν καὶ νοῦς ὁ πράττων τὸν ἐπιστήμονα. Σειρὰ δὲ τὰ ὄντα καὶ ἄλλο ἄλλου τελεώτερόν 20 τε καὶ τιμιώτερον, ἕως ἄν ἐς αὐτό τις ἤκων ἐστήξῃ, τῶν ὄντων ἀπάντων τὸ τελεώτατον. Ἄνιόντι μὲν γὰρ, ἐξ οὗ μὲν εὐθύς γέ-

3. κεκόσμηται ΝΠΑΜ: κεκόσμηται ἀλλ' οὐδὲν ἀνταποκρίνεται ἐν τῇ ᾠξ εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον Β 5. ἐπανήκει ΝΠΒΑ: ἐπανήκε Μ νῦν ΝΒΑΜ: ἦν Π 6. οὐχ ΝΒΑΜ: οὐχ' Π 7. γένοιτ' ΝΠΒΑ: γένοιντ' Μ 8. τε Α: τὲ ΝΠΒΜ: 9. προξενήσομεν ΝΠΒΑ: προξενήσομεν ἐκ τοῦ προξενήσομαι Μ 11. ὅπωςδηποτοῦν ΝΠΒΑ: ὅπωςδηποτοῦν ἐκ τοῦ ὅπωςδήποτοῦν Μ

14. δύναίτο ΠΒΑΜ: δύνατο Ν ἐνὸς ΝΒΑΜ: ἐνὸς Π 15. τῷ ὄντι ἔγραψα: τῶόντι Ν: τῶόντι ΠΒΑΜ 16. ἐκεῖνό ἔγραψα: ἐκεῖνο Ξ κάκεινο ΝΠΒΜ: κάκειο Α 22. ἀπάντων ΝΒΑΜ: ἀπάντων Π τελεώτατον ΝΠΒΑ: τελεώτατον ἐκ τοῦ τελεώτερον οὗ μὲν ΝΒΑΜ: οὗ Ἄ ἐν τῷ κειμένῳ, μὲν ἐν τῇ ᾠξ Π

νοίτ' ἂν αὐτῷ τὸ μὴ ὄν ἢ ὅπερ ἐν οὖσι ταύτῳ ἐκείνῳ νενόμισται, πρὸς δὲ ἐκεῖνο, μεθ' ὃ τῶν ὄντων ἐν οὐδὲν τελεώτερον· κατιόντι δ' αὖ πάλιν, ἐξ οὗ μὲν τουτί, πρὸς δὲ αὖ ἐκεῖνο, τό γε μὴ ὄν, εἰ πρὸς τὰ ὄντα ἀντεξετάζοιτο. Οὐκοῦν κἀνταῦθα βασιλεία μὲν ἂν
 5 εἴη τῶν ἐν πόλει πάντων τὸ τελεώτατον, ἄλλα δ' ἂν ἄλλως ἔχοιεν τῷ ἐξ αὐτῆς ἀποστήματι· καὶ πολιτεύοιτο δ' ἂν οὕτως τὰ ἐν τῇ πόλει καλῶς, ὥσπερ ἐκεῖ τὰ ὄντα πολιτεύεσθαι βούλεται· ἐς ταῦτο δ' οἶμαι φέρον ἐστὶ καὶ ὅπερ ἐξύμνησεν ὁ τοῦ Μέλητος Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίῃ, λέγων, εἰς κοίρανος ἔστω, εἰς βασιλεὺς, ᾧ
 10 ἔδωκε Κρόνον παῖς ἀγκυλομήτεω σκῆπτρόν τ' ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σοῖσι βουλευῆσιν. Ἄλλως γὰρ ὁμοῦ χρήματα πάντα ἂν γένοιτο καὶ τάξεις μὲν οὐδαμοῦ, ἀταξία δὲ πανταχοῦ, ἄνω καὶ κάτω τὰ τῶν ἀνθρώπων ἄγουσα τε καὶ φέρουσα. Εἰ δ' ἀριθμὸς μὲν τὰ ὄντα ὅσα τε φύσει καὶ ὅσα τέχνῃ ξυνίσταται, ἀρχὴ δ' ἐκείνου τὸ
 15 ἐν, ἐξ οὗ τε αὐτῷ τὸ εἶναι τό τε πέρατι χρῆσθαι καὶ οὐ μὴ παρόντος οὐδ' ἂν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν εἴη οὐδέ τι τῶν ἐκείνου μερῶν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἄνευ ἐνὸς τοῦ πρώτου τῶν ὄντων ἂν τι ξυσταίῃ οὐδ' ὧν ἢ τέχνῃ τὸ αἷτιον, ἀλλ' ἦτοι αὐτό τι ἂν εἴη μὴ ὄν ἢ αὐτόματον γένοιτο.
 20 Χωρὶς δὲ τούτων, ἐν ἐνὶ μὲν ὄντα τὰ ὄντα καὶ τοῦ αὐτοῦ μετέχοντα λόγου σώζεται ἅμα καὶ τελεώτερα λέγεται, πληθύνόμενα δὲ ἄλλως καὶ τοῦ ἐνὸς ἐκπεσόντα δεῖται μὲν τοῦ ἐνὸς,

1. ταύτῳ ἔγραψα: ταυτὸν Ξ νενόμισται NBAM: ἐνόμισται Π 2. δὲ NΠBA: δὴ M 3. τουτί NΠBA: τουτί ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ταυτί M 4. κἀνταῦθα βασιλεία NΠBA: κἀνταῦθα βασιλείας M 6. τὰ NBAM: λείπει Π 7. ταῦτο NΠA: ταυτὸ BM 8. ἐστὶ NBAM: ἐστὶν Π 9 ᾧ ΠBAM: ᾧς N 10. σκῆπτρόν ἔγραψα: σκῆπτρον Ξ τ' ἠδὲ ΠBA: τῇ ξυν δὲ N: ἠδὲ M 14 ὅσα ΠAM: ὅσα NB ξυνίσταται NΠBA: καθίσταται M 16. τὴν ἀρχὴν NΠM: τὴναρχὴν BA 18. τὸ NΠBM: το A 22. ἄλλως NΠBM: ἄλως A ἐνὸς NMA: ἐνὸς Π

ὥσθ' ὅλως τῶν ὄντων ὑπάρχειν, ἐκείνου δὲ ἀμαρτόντα τοῦ τε χο-
 ροῦ τῶν ὄντων ἐκπίπτει καὶ οὐκέτ' ἐστὶν ἐξαίφνης οἰχόμενα.
 Ὅλως δὲ σώματι μὲν ζώου πᾶν ὀτιοῦν πληθὸς ἔοικε, βασιλεία δὲ
 κεφαλῇ ἢ ὁ τι κεφαλῆς πρότερον. Ἐκ τε γὰρ ἐκείνης μιᾶς οὔσης
 ἦν ἂν εἰπεῖν ἔχοι τις τῷ παντὶ πρόσθεσι δύνάμις, καὶ ζῆ μὲν ἐν- 5
 τεῦθεν τοῦ ζώου πᾶν ὀτιοῦν, ἐργάζεται δὲ ἐκείνοις ἅ ἂν ἐκάστω
 παρὰ τοῦ πρώτου προσήει, ἔκ τε βασιλείας αὐτῆς, μιᾶς μὲν καὶ
 αὐτῆς οὔσης, πάντα δὲ δυναμένης, εὖ μὲν ἔχουσι πόλεις καὶ δε-
 ξιώτατα πολιτεύονται, οἷς δ' ἂν αὐταῖς ἐκεῖνο προσγένοιτο, ταυτὶ
 δὲ ἅπαντα δαιμονίως πανταχοῦ φοιτᾷ παρ' αὐτῆς, καὶ γίνεται 10
 τῷ ὄντι βασιλεία ταῖς πόλεσιν οἷον καρδίᾳ τῷ ζῳῷ ἢ ἥλιος τῷ
 παντὶ, φαίην δ' ἂν καὶ οἷον θεὸς τῷ γε ζύμπαντι. Ταῦτά τοι γρη-
 γορεῖ μὲν ἐς αἰεὶ βασιλεία καὶ τοσοῦτον κήδεταί τῶν ὑφ' αὐτὴν
 χωρῶν τε καὶ πόλεων, ὅσον νηὸς κυβερνήτης, μᾶλλον δέ τι καὶ
 πλέον, ὅσον ἐκείνῳ μὲν ἔργον ἢ σωτηρία μόνον τῶν ἐμπλεόντων, 15
 βασιλεία δὲ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ πλείω σοφίζεται, μείζω
 δῆλα δὴ καὶ θειότερα· σκοπεῖ δὲ ὅσαι ὥραι ὅπως ἂν εὖ ἅπασι γέ-
 νοιτο, τίθησί τε νόμους καὶ δικάζει κοσμίως, καὶ οὓς μὲν σπου-
 δαίους ἔχειν ὄρα, τούτους ἀσπάζεται καὶ τιμᾷ, οἱ δ' ἂν οὐ πόρρω
 κακίας εἶεν, τούτους βδελύττεται καὶ κολάζει, χαίρει τε εὖ ποιούσα 20
 μᾶλλον ἢ ὅτῳ ἂν τὸ εὖ παθεῖν γένοιτο. Εἴθ' ἰππικὴν μὲν καὶ κυ-

2. οὐκέτ' ἐστὶν NBA: οὐκέτ' ἐστὶν M: οὐκέστιν Π

3. ὀτιοῦν NBAM: ὀτιοῦν Π 5. τις NIBM: τις A

6. ἅ NIIBA: ὁ M 11. τῷ ὄντι ἔγραψα: τῶντι N: τῶντι

II BAM 12. ταῦτά NIIBA: ταῦτα M 13. ἐς αἰεὶ NIIBA:

ἔσαι M αὐτὴν IBA: αὐτὴν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος αὐτῇ M:

αὐτὴν N 14. τε NIIBA: τὲ M νηὸς NIA: νηὸς ἐκ τοῦ τὸ

πρῶτον γραφέντος νηῶν B: νεῶς M 15. μόνον M: μόνη NIIBA

17. δῆλα δὴ ἔγραψα: δηλαδὴ E ὥραι NBM: ὥραι IA

ἂν IB: λείπει NAM 18-19. σπουδαίους M: σπουδαίως

NIIBA 20. τε ἔγραψα: τὲ E 21. τὸ NBAM: λείπει Π

μὲν NBAM: μὴν Π

βερνητικὴν καὶ ὄσαι περ ἐκάστης ἐφροσύνησιν ἐπιστῆμαι σπου-
 दाῖα καλῶς ποιῶντες νομίζομεν καὶ χρηστὰ, ὅτι περ ἢ μὲν ἵππους,
 ἢ δ' ἐμπόρους, ἢ δ' ἄλλο τι σώζει τῶν ὄντων καὶ τὸν ἡμέτερον
 βίον διακονοῦσα κοσμεῖ· δεῖται γὰρ οὐχ ἑνὸς μόνου ὁ βίος, ὡς
 5 ἔοικεν, οὐδὲ δυοῖν ἢ τριῶν, ἀλλ' ὅσοις αὐτό τι ὄν ἀτελέστατον
 αὐταρκέστατον γένοιτ' ἄν. Βασιλείαν δὲ οἷς οὐ τοῦ εἶναι μόνον
 ἔθνεσιν ὄλοις καὶ ὄλαις πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ εἶναι ταύτη περί-
 στιν, ἅπαντα μὲν οὔσαν τῶ πάντα ποιεῖν δεδυνῆσθαι, μηδενὸς δὲ
 ὄντος τῶν ἀγαθῶν, ὅπερ ἂν ἄνευ τῆς ἐξ αὐτῆς προνοίας ἐς τὸν
 10 τῶν ἀνθρώπων βίον φοιτήσοι, τί νομιστέον ἢ τίσι κοσμητέον
 ὄνόμασιν, ἢ δῆλον ὅτι χρῆμα θειότατον καὶ οἷς τὸ πρῶτον
 αἴτιον αἴτιον ὄνομάζεται; Τῶν τε γὰρ ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων,
 οἷς αὐτοῖς ἀμνητέπη θεῶ παραπλησίως εἶναι σπουδῆ, βασιλεία
 δήπου τὸ ἄριστον καὶ ὧ μάλιστα ἂν εἴη τάγαθοῦ ἐφικέσθαι. Ἐκεῖνο
 15 γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν ὅπερ θεὸς ἐν φύσει καὶ τῶ παντί,
 ἢ τε διὰ πάντων ἤκουσα τοῦ βασιλέως προμήθεια, δι' ἧς τὰ τῶν
 ὕπηκόων εὔ ἄγαν ἔχει καὶ σώζεται πράγματα, αὐτῆς ἀντικρυς
 μίμημα τῆς θείας προνοίας, ἢ διὰ παντὸς ἐφικνουμένη τοῦ γε
 παντὸς οὐδὲν ἔξω τοῦ κοινοῦ λόγου τῶν ὄντων ἔᾶ, οὐδ' ἔνια μὲν
 20 εὐνοία τινὶ διατελοῦσα τηρεῖ, ἐνίοις δὲ ἂν ὧσιν ἄχθεται καὶ
 φθονεῖ, ἀλλὰ, πάντων ἐπιεικῶς δήπου προνοουμένη, πάνθ' ὁμοίως

1. περ ΠΒΑΜ: παρ Ν ἐκάστοις Π: ἐκάστοις μετὰ διάξε-
 σιν Ν: ἐκάστης ΒΑΜ 3. δ' Μ: δὲ ΝΠΒΑ ἢ ΝΠΒ: ἢ ΑΜ
 ἄλλο ΠΑΜ: ἄλλό ΝΒ 4. ἐνὸς ΝΒΜΑ: ἐνὸς Π μόνου Μ:
 μόνον ΝΠΒΑ 6 αὐταρκέστατον ΝΒΑΜ: ἀταρκέστατον Π
 9. ἀγαθῶν ΝΒΑΜ: ἀγαθῶν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἀγαθὸν
 10. φοιτήσοι ΝΠΒ: φοιτήσει ΑΜ 11. δῆλον ὅτι ΝΠΒΜ:
 δηλονότι Α πρῶτον ΝΠΒ: πρότερον ΑΜ 12. αἴτιον αἴτιον Μ:
 αἴτιον αἴτιον Α: αἴτιον ΝΠΒ 13. αὐτοῖς ΝΠΒΑ: αὐτῆς Μ
 ἀμνητέπη ΝΠΒ: ἀμνητέπη ΑΜ 14. τάγαθοῦ ΝΒΑΜ:
 τάγαθοῦ Π 15. ἐν τοῖς ΝΠΒΑ: λείπει πΜ 18. διὰ ΝΠΒΜ:
 δια Α τοῦ γε ΝΠΒΑ: γε τοῦ Μ 21. πάντων ΝΠΒ: πάντοτε ΑΜ

λόγω τινὶ φυλάττειν ἐθέλει καὶ εὖ ποιεῖν ἐπὶ προφάσει μὲν ὄλως οὐδεμιᾶ, οὐδ' ὅπως ἂν χάριν αὐτῇ τὰ σωζόμενα τῆς σφῶν αὐτῶν σωτηρίας καὶ ὧν ἀπέναντι ὡς πρὸς τρόπου τοῖς εὖ παθοῦσιν ἦντιν- οῦν ἀπομνημονεύοι, μόνω δὲ δήπου τῷ οὕτως ἐπεφυκέναι καὶ ὅπερ ἔχει ξύμφυτον ἀγαθῷ. Δι' ἃ δὴ καὶ τῆς τοιαύτης εὐποιίας ὁ 5 τρόπος, πάσας ἄλλας ὁποιαστίνας οὖν νικῶν ἀξιώματι, οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν οὐ τὴν ὑπερβολὴν ὅση τις ἔστι τῆς διὰ πάντων ὄσαι ὦραι διηκούσης προνοίας ἐνδείκνυται. Οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τι πατέρες υἱέσι, βασιλεία τοῖς ὑπηκόοις, μᾶλλον δὲ, εἰ δεῖ τι τῶν ἀκριβεστέρων εἰπεῖν, ἐφάμιλλα ταῦτα ἀλλήλοις, οἶμαι, θεός, πατήρ τε καὶ βα- 10 σιλεὺς, πλὴν εἰ μὴ τῷ τρόπῳ διοίσει ἢ τῇ λαχούσῃ τὰ ὄντα τάξει καὶ ὅσον ἂν ἐκάστῳ τῶν ὑφ' αὐτὰ προσγένοιτ' ἂν ἀριθμοῦ. Οὐκοῦν ὄσαι ἂν παρὰ γονέων υἱέσιν ἐθέλοι γίνεσθαι, τοσαῦτα παρὰ βασι- λέως τοῖς ὑπηκόοις καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς εὐνοίας, φαίην δ' ἂν καὶ ἀμείγονος, ὅσω τὸ εὖ εἶναι τοῦ εἶναι καὶ τὸ κοινῇ πράττειν εὖ τοῦ 15 ἰδία θεϊότερον· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ πλείω τοῖς ὑπηκόοις τὰ παρ' αὐτῆς ἢ ὄσαι παρὰ τῶν φυσάντων ἐκείνοις, ὡςπερ, οἶμαι, καὶ πλείω τὰ παρὰ τῆς προνοίας ἢ τῆς βασιλείας εὐρήσει τις ἐξετάζων. Ὅσα γὰρ πατήρ, ὡς εἴρηται, τοσαῦτα καὶ βασιλεὺς καὶ ὄσαι περ οὗτος, ἐκεῖνα δὴ καὶ θεός. Οὐ μὴν ὄσαι ἂν ἐκεῖνος, 20 τοσαῦτα ποιήσοι καὶ βασιλεὺς, οὐδ' ὄσαι περ οὗτος, ταῦτα ἂν καὶ πατήρ. Γίγνεται γὰρ ὡς περιεχόμενά τε καὶ περιέχοντα, καὶ γέ-

2. οὐδεμιᾶ ΝΠΒΜ: οὐδὲ μιᾶ Α 3. πρὸς ΝΠΒΑ: πρὸ Μ
 3-4. ἦντινοῦν ΝΒΑΜ: ἦντινοῦν Π 7. ὄση Μ: ὄση ΝΠΒΑ
 ἔστί ΝΠΒΑ: ἔστι Μ 8. διηκούσης ΝΒΑΜ: διηκούσας Π
 ἐνδείκνυται ΝΠΒΑ: ἐνδείκνυται ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος
 ἐνδείκνυτε Μ 9. τι ΝΠΒΑ: λείπει Μ 12. αὐτὰ ΝΠΒΑ: αὐτὰ
 ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος αὐτὰ Μ 13. ἐθέλοι ἔγραψα: ἐθέλει Ε
 14-16. καὶ μετὰ - ὑπηκόοις ΠΒΑΜ: λείπους: Ν 17. αὐτῆς
 ΝΠΒΜ: αὐτῆς ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος αὐτοῖς Α 18. τις Μ:
 τις ΝΒΑ: τῆς Π 21. ποιήσοι ΝΠΒ: ποιήσει ΑΜ 22. γί-
 γνεται ΝΠΒΜ: γίνε^γται Α

νοιτο δ' ἂν διὰ ταῦτα θεὸς μὲν βασιλείας, βασιλεία δὲ γονέως
ιδέα τε καὶ παράδειγμα.

Τοιοῦτον, ὧ μάλιστα βασιλεῦ, ἡ βασιλεία χρῆμα τῷ βίῳ καὶ
οὕτω ταύτη μάλιστα πάντων τὰ τῶν ἀνθρώπων σώζεται πρά-
5 γματα. Εἰ δέ τῳ ταῦτα μὲν οὐκ ἀρέσχει τῶν ἐπὶ σοφίᾳ γνωρίμων,
ἄλλην δέ τινα πόλιν οἰκίζει καὶ πολιτείαν ἐς τὸν βίον εἰσάγει,
εὐδαίμονά τε καὶ σοφὴν, ὡς ἐνόμιζεν, ἐσομένην, στέψαντες αὐτὸν
ἐρίῳ καὶ καταχέαντες μύρω, παρ' ἄλλοις ἐάσωμεν οἴχεσθαι,
καθάπερ αὐτὸς περὶ τὸν Ὅμηρον ἀπεφῆνατο, μὴ μεταδιδούς
10 αὐτῷ τῆς αὐτοῦ πόλεώς τε καὶ ἦν ἐν ψυχῇ μόνῃ ξυνεστήσατο
πολιτείαν. Ἄμεινον γὰρ ἐπομένους, οἶμαι, τῷ ζύμπαντι λόγῳ καὶ
ἦν τὸ πρῶτον ἐν οὖσιν οὐκ ἄνευ σοφίας ἐν τῷ παντὶ ξυνέθηκεν
ἄρμονίαν ἔξω δοκεῖν ἐνίοις ἀμηγέπη τοῦ λόγου φέρεσθαι ἢ τῶν
ψιλῶν ἐχομένων πραγμάτων καὶ ὧν αἰτία μόνῃ ψυχῇ σοφοῦς ἐν-
15 τεῦθεν νομίζεσθαι τὰ τε θεῖα τὰ τε ἀνθρώπινα. Τὸ μὲν γὰρ ἐστί,
παραδείγματι χρωμένοις τῷ κρείττονι, μὴ ἄνευ λόγου ποιεῖν, τὸ
δὲ τοῦ λόγου τῶν ὄντων οὐ πάνυ τοι φροντιστέον, ἡγησαμένους οἷς
μέτρον ὁ λόγος αὐτὸς ἐφέστηκεν ἡμῖν αὐτοῖς μόνοις πείθεσθαι
μηδὲ τὰ πλεῖστα πιστευομένοις καὶ ὅσα ἂν ἐν ψυχῇ μόνῃ γένοιτο.
20 Ἄλλὰ δὴ τίνι καὶ ποῖω ποτὲ ἀνθρώπων τὸ τοιοῦτον προσγε-
νόμενον σχῆμα αὐτὸ μὲν μήθ' αὐτοῦ μήτ' ἄλλου του τῶν ἀπάν-
των ἂν χειρόν ὀφθείη, ἡμᾶς δὲ αὐτοῦς μὴ ὅτι γε σεσωκός, ἀλλὰ

1. διὰ ΝΠΒΜ: δια Α 2. τε ΑΜ: τὲ ΝΠΒ 7. ἐνόμιζεν
ΝΒΑΜ: ἐνόμιζεν Π στέψαντες ΝΠΒΑ: στέψαντες ἐκ τοῦ τὸ
πρῶτον γραφέντος στρέψαντες Μ 8. ἐάσωμεν ΑΜ: ἐάσομεν ΝΒ:
ἐ^ασομεν Π 10. αὐτοῦ Μ: αὐτοῦ ΝΠΒΑ 11. ἐπομένους
ΝΒΑΜ: ἐπομένους Π 13. ἀμηγέπη ΝΒΑΜ: ἀμηγέλη Π
18. μόνοις ΝΠΒΑ: λείπει Μ 19. μηδὲ ἔγραψα; μηδὲ Ε
20. ποτὲ ΝΠΒΑ: ποτε Μ 21. ἄλλου ἔγραψα: ἄλλού Ε
22. μὴ ὅτι ἔγραψα: μηότι ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος μηότι Μ:
μηότι Ν: μηότι ΠΒΑ γε ΝΒΠΜ: λείπει Α σεσωκός
ΝΠΒΑ: σεσωκός ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος σεσωκός Μ

δὴ καὶ εὖ ποιοῦν εἰκότως ἂν εἶη, πάντα μὲν ἔχον οἷς τοῦ προσή-
 κητος αὐτῷ γένοιτ' ἂν σχήματος, πάντα δὲ ἐργαζόμενον οἷς ἐθνῶν
 τε καὶ πόλεων καὶ ἀπλῶς τοῦ ζύμπαντος οἷόν τέ ἐστι προνοεῖσθαι.
 Οὐδὲ γὰρ ἅπαντος, οἶμαι, τηλικούτον τι χρῆμα, τὴν βασιλείαν,
 δεξάμενον ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων φροντίζειν κάκεῖνο παρ' αὐτοῖς **δ**
 εἶναι καὶ σώζειν ὅπερ ἐν ἵπποις ἠνίοχος καὶ ἐν νηὶ κυβερνήτης ἢ
 ἄλλος ἄλλο τι μάλιστα παραπλήσιον, ἀλλ' ὧ ἂν αἰ τοῦ Διὸς
 προσηγοραὶ ζύμπασαι γένοιτο μόναι τῶν ἄλλων, ἐπιεικῶς τὸ
 βασιλέως ἦθος καὶ τὴν βασιλικὴν διάθεσιν παριστᾶσαι.

Τὸν δὴ τοιοῦτον, ὧ ἂν μάλιστα γνησίως ἡ βασιλεία προσῆι, **10**
 λόγῳ μὲν αὐτὸς ἡμῖν ἀμηγέπη δεικνύειν ἐπιχειρῶ, τὰ ἦθη τε αὐ-
 τοῦ καὶ τὴν διάθεσιν οἷα τις ἐν βραχεῖ παραλαμβάνων ὡς ἔνεστιν.
 Ὅρατε δὲ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐκ ἄνευ ἀγαθῆς ἡμετέρας
 τύχης ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου τοῦδε καθήμενον. Ὁ γὰρ αὐτὸς
 ἡμῖν ἀνδριάς τοῦ χρηστοῦ βασιλέως ὅστις ποτὲ γένοιτ' ἂν καὶ ὃν **15**
 ὡς βασιλέα χρηστὸν αὐτὸς πάλιν ἐγκωμιάζειν αἰρούμεθα, ὡςθ' ὅσα
 ἂν εἴποι τις περὶ τοῦ βασιλέως ἡμῖν, τσαῦτα ἂν εἶη καὶ περὶ τοῦ
 χρηστοῦ βασιλέως, τοῦ ἀνδριάντος, λέγω, δεδηλωκῶς, ὡςπερ
 ὅσα γε καὶ περὶ ἐκείνου, τσαῦτα ἂν ἔχοι λέγειν καὶ περὶ τοῦδε.

2. αὐτῷ NBA: αὐτῷ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος αὐτῷ M:
 αὐτῷ Π 3. ἀπλῶς AM: ἀπῶς NB: ἀπῶς Π τέ BM: τε NΠA
 προνοεῖσθαι ΠAM: προνοεῖσθαι ἐκ τοῦ πρῶτον γραφέντος προ-
 θεῖσθαι B: προνθεῖσθαι N 5. ὑπὲρ NBAM: ὑπερ Π 7. ἄλλο
 NΠB: ἄλλό AM 10. μάλισα τῶν γραμμάτων ἰς γραφέντων ἐπὶ
 ἐτέρων διεσβεσμένων μέλανι, διὸ ἐπανελήφθη καὶ πάλιν ἐν τῇ ὧα λι M:
 μάλα NBA: μάλα πρὸ δὲ αὐτοῦ διεσβεσμένον μᾶλλον ὅπερ ἤρχισε
 διορθόνων εἰς μάλλα Π 11 ἀμηγέπη NBAM: ἀμηγέπη Π τε A:
 τὲ NΠBM 12. οἷα ἔγραψα: οἷά M: οἷα NΠBA 15. ὅστις
 ποτὲ ἔγραψα: ὅστις ποτε E 16. αἰρούμεθα ΠBAM: αἰρού-
 μεθα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος αἰρούμεθα N 17. τσαῦτα
 NΠAM: τσαῦτα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τῶσαῦτα B
 18. λέγω NΠB: λείπει AM 19. ἔχοι NΠAM: ἔχοι ἐκ τοῦ τὸ
 πρῶτον γραφέντος ἔχει B λέγειν NΠB: λείπει AM

Ἔστι τοίνυν ὁ βασιλεὺς πρῶτον μὲν περὶ θεὸν εὐσεβῆς καὶ παντὸς οὐτινοσοῦν ἄλλου τῶν ὄντων τὸ δαιμόνιον προτιμῶν, τὴν περὶ αὐτὸ θεραπείαν καὶ ἐπιμέλειαν αὐτῆς κρηπίδα καὶ βάσιν τῆς βασιλείας ἡγούμενος. Οἷς μὲν γὰρ βασιλείας ιδέαυ τε καὶ παρά-
 5 δειγμα τὸ δαιμόνιον οἶδεν, ἐξομοιοῦν ἑαυτὸν ὡς οἶόν τε τῷ κρείττονι βούλεται, οἷς δὲ ἐν οὐδὲν οὐδ' ὅπωςτιοῦν οὐχ οἶόν τε γενέσθαι μὴ τῆς ἐκεῖθεν ξυνεφαπτομένης ῥοπῆς, οὕτω τοι τῇ προνοίᾳ προσέχειν ἐθέλει τὸν νοῦν, ὡς μηδὲ ἐν αὐτῷ τῶν κατωρθωμένων, ἀλλὰ θεῷ περιάπτειν. Δυσὶν δὲ ἐκείνοιον φιλία ἂν ξυσταίῃ τῷ βα-
 10 σιλεῖ καὶ θεραπείᾳ περὶ τὸ κρεῖττον. Μετὰ δὲ τοῦτο χρυσέας οὕτως εὐτυχεῖ θαλάμῳ κίονας ὑποστήσας, ὡς ἔφη τις, οὐκ ἔστιν ὅτῳ ἂν οὐ χρήσαιτο τῶν καλλίστων, τῶν ὑπηκόων ἐπιμελούμενος, νῦν μὲν ἑαυτὸν ὡστινοσοῦν ἀρετῆς ιδέαυ παρασκευάζων καὶ πρὸς ὃ βλέπειν ἔχοντες ἕκαστοι βελτίους ἂν γένοιοντο. Νῦν δὲ πάνθ' ὅσα ἂν
 15 εἰπεῖν ἔχοι τις ἐπιτηδεῖως διεξερχόμενος οἷς ὁ τῶν ὑπηκόων ἀμείνων αἰεὶ γιγνόμενος βίος μάλιστ' ἂν εἴη θορύβου πόρρω παντὸς καὶ ἦν ἐν πόλεσιν ἀταξίαν καὶ στάσιν ἢ πάντα καλῶς ποιοῦσα ταύτην εἶωθεν ἔρις, ταῦτά τοι παντὶ μὲν ἐσμῶ κοσμεῖται τῶν ἀρετῶν, ἀπάσης δὲ ἡστινοσοῦν ἐνεργείας ἀρίστης αὐτὸς ἔστιν αἴτιος, ἐν τε

2. οὐτινοσοῦν NBAM: οὐτινοσοῦν Π τῶν ὄντων τὸ δαιμόνιον NΠBA: τὸ θεῖον M 3 κρηπίδα M: κρηπίδα NΠBM

4. ἡγούμενος NBAM: ἡγούμενος Π τε A: τὲ NΠAM

5. δαιμόνιον NΠBA: θεῖον M 6. οἶόν NΠBM: οἶον A

7. ἐκεῖθεν NΠBM: κεῖθεν A^ε τοι NΠBA: λείπει M

τῇ ΠBAM: τῆ N 8. μηδὲ ἐν ἔγραψα: μηδεὲν NΠBA: μηδὲν M αὐτῷ Π: αὐτῷ NBAM 9. ἀλλὰ ΠBAM: ἀλλὰ N

ἐκείνοιον NBAM: ἐκείνοιον Π φιλία NBAM: φιλίαν Π

10. κρεῖττον NΠBA: κρεῖττον θεῖον M 11. τις NΠBM: τίς A

16. γιγνόμενος NΠBA: γινόμενος M μάλιστ' AM: μάλιστα NΠB 19. ἐν τε AM: ἐν τὲ NΠB

οὐδέν ἐστι τῶν ἀπάντων, ὁ γεγονὸς μὲν ὑπ' αὐτοῦ μὴ οὐ τῶν σπουδαίων ἂν εἶη, παρεθὲν δὲ αὐτίκα μὴ οὐ τῶν φαύλων ἂν δόξοι. Σωφροσύνην μὲν γὰρ οὕτως ἀσπάζεται κομιδῇ ὡς μηδενὶ δήπου τῶν φαινομένων ἡδέων ἠττᾶσθαι· ἄτοπον γὰρ τοῖς ὅλοις νενόμικεν, εἰ ὄν ἀήττητον ἐχρῆν εἶναι δικαίως, οὗτος ὡςπερ ἀνδράποδον 5 ὑπὸ τῶν ἡδέων ἄγοιτό τε καὶ φέροιτο, καὶ ὄν ἐλεύθερον ἔδει καὶ πάντων κρατοῦντα φαίνεσθαι, τοῦτον ἠττᾶσθαι τοῖς χείροσι καὶ ἂν εἴκειν καὶ πειθαρχεῖν ἐθέλοι λόγῳ κελεύοντι. Ἀνδρείας δὲ τοσοῦτον αὐτῷ περίεστιν, ὡς ἄνευ ταύτης μηδὲ βασιλείαν οἶεσθαι εἶναι μηδὲ τὴν ἀρχὴν ξυνεστάναι. Εἰ γὰρ μήτ' ἄγαν ἐν ταῖς εὐ- 10 τυχαῖς ἐπαίρεσθαι δεῖ, μήτ' ἐν ταῖς ἀθυμίαις μάλιστα ταπεινοῦσθαι, ταυτὶ δὲ ἄρα βασιλικὸν μὲν ἦθος ἐμφαίνει, χωρὶς δὲ ἀνδρείας οὐκ ἂν ποτε γένοιτο, ἥκιστα βασιλείαν ἄνευ ἀνδρείας, οὐδ' ἂν πολλὰ κάμη τις, εὐρεῖν δυνατὸν. Εἶτα πολίτην μὲν ὄντινον ὁ φυσικὸς ἠνάγκασε νόμος ἀνδρείως ὑπὲρ πατρίδος αὐτῆς μάχεσθαι 15 καὶ γονέων καὶ παίδων καὶ ἱερῶν καὶ τάφων καὶ νόμων ὅσα τε ἄλλα πόλιν ξυνίστησιν· ἄλλως γὰρ οὐδὲ πολίτης ἂν εἶη, οὐδέ γε καλεῖσθαι τοῦνομα δίκαιος· βασιλέα δὲ πολέμου καὶ μάχης ἐπιστατοῦντα καιρῷ καὶ νῦν μὲν οὐκ ἄνευ ἀνδρείας ἰστῶντα τρόπαια, νῦν δὲ καιροῖς εἰκοντα καὶ μὴ τῷ πρὸς πολεμίους θυμῷ ὡςπερ ἐνί 20 τῷ κύβῳ τὰ τῶν ὑπηκόων ἀλόγως πράγματα προϊέμενον, ἀλλὰ δυοῖν ἐκείνοις ἀρίστοις, εὐτυχία τε καὶ τῷ καλῶς βουλευέσθαι,

2. παρεθὲν ἔγραψα: παρεθὲν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος παραθὲν M: παραθὲν NIIBA ἐθέλοι ἔγραψα: ἐθέλει E 9. περίεστιν MBA: περίεστιν N: περίεστιν M μηδὲ ἔγραψα: μηδὲ E

10. μηδὲ A: μηδὲ NIIBM τὴν ἀρχὴν NAM: τὴναρχὴν IB ξυνεστάναι AM: ξυνεστάναι NIB 11. μήτ' NBAM: μήτ' N

ἀθυμίαις IAM: εὐθυμίαις N: εὐτυχίαις B ταπεινοῦσθαι NBAM: πεινοῦσθαι Π 12. ἀνδρείας IBAM: ἀνδρίας N

14. τις NIIBM: τις A εὐρεῖν NBAM: εὐρεῖν II 16. ὅσα NBM: ὅσα BA 22. ἀρίστοις BAM: ἀριστοις NI

μὴ ὅτι τάφους καὶ νόμους, ἀλλ' ὅλας χώρας καὶ ὅλας πόλεις καὶ ὅτιοῦν ἔθνος τῶν ὑπηκόων ὅσαι ὦραι σώζειν πειρώμενον ἀνδρεῖον οὐ φήσομεν; Καὶ πῶς ὀρθῶς τὰ πράγματα κρίνειν δόξομεν ἢ πῶς οὐκ ἀφηρηκότες ἂν εἴημεν τοῦ βασιλέως μάλιστα τὸ ἐπίσημον;

5 Καὶ μὲν δὴ καὶ δικαιοτάτος πάντων ἀνθρώπων ὁ βασιλεὺς. Δυοῖν γὰρ ὄντων οἷς τὸ δίκαιον σώζεται, θατέρω μὲν οὐκ ἄνευ μεγαλοψυχίας ἐθέλει χρῆσθαι, θάτερον δὲ ἐργάζεται φιλανθρωπία μιγνύμενον, καὶ μόνος ἀνθρώπων οὗτος τὸ μὲν τι τῆς ἀρετῆς ἐπιτείνει, τὸ δὲ ἀμέμπτως ὑποχαλᾷ καὶ δικαιοσύνην ἐντεῦθεν ἄλλην

10 ξυνίστησι, βασιλικωτάτην τῷ ὄντι καὶ οἷα προσήκει τῷ μεγίστῳ καὶ πρώτῳ βασιλεῖ τε καὶ ἄρχοντι. Ἐνταῦθα σπουδαῖος μὲν ὅστισοῦν φαιδρὸς τε καὶ εὐελπὶς καὶ ὅστις αὐτῷ τε ξύνοιδε τῶν ἀγαθῶν καὶ σοφὸς τις ἅπας ἐν λόγῳ καὶ φιλοσοφίᾳ τιμᾶται, τὸ βασιλεῖα ξυγγενέστατον χρῆμα καὶ ὁμοιότατον· στυγνάζει δὲ ὁ

15 φαῦλος, καὶ δίκας μὲν δίδωσιν ὡς πονηρὸς καὶ ἀκόλαστος, οὐ μὴν ὑπερβαίνει τὸ μέτρον, οἶμαι, τῆς δίκης, ἣν ἂν παρὰ παιδὸς ἀδικούντος λάβοι πατήρ σωφρονίζειν ἐκεῖνον βουλόμενος. Πατήρ γὰρ ἦν ἡμῖν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ λόγῳ καὶ τοῦ μεγίστου βασιλέως εἰκῶν. Καὶ μὴν ὅση τις ἐστὶ τοῦ βασιλέως ἢ φρόνησις ῥά-

20 διον, οἶμαι, καὶ τοῦ παντὸς ξυνιδεῖν. Ὁ γὰρ τοσοῦτων μὲν πόλεων καὶ ἐθνῶν, τοσοῦτων δὲ ἀνθρώπων κοινῇ καὶ καθ' ἕκαστον

1. μὴ ὅτι M: μνότι NΠΒΑ ὅλας πόλεις NΠΒΑ: πόλεις M

5. δικαιοτάτος ΒΑΜ: δικαιο^τ Π: δικαιοτέρον N 7. δὲ

NΠΒ: δὲ τὸ ΑΜ ἐργάζεται NΠΒΑ: ἐργάζεσθαι M 10. βασιλικωτάτην ΠΒΑΜ: βασιλικωτάτης N τῷ ὄντι ἔγραψα: τῶ ὄντι N: τῶόντι ΠΒΑΜ οἷα M: οἷα NΠΒΑ 12. ὅστις NBAM: ὅστις Π αὐτῷ NBAM: αὐτῷ Π ξύνοιδε ἔγραψα: ξυνοῖδε E 18. ἡμῖν NΠΒ: λείπει ΑΜ 19. εἰκῶν ΠΒΑΜ: εἰκῶν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος εἰκῶν N 20. τοῦ NBAM: τοὺς Π 21. καθ' ἕκαστον M: καθέκαστον NΠΒΑ

ἐπιμελούμενός τε καὶ προνοούμενος, ὥστε μὴδὲ καθεύδειν ἔχειν, μὴ ὅτι γε τρυφᾶν καὶ ἀνειμένη χρῆσθαι διαίτη τε καὶ ἀβρότητι, πόρρω ἂν εἴη φρονήσεως καὶ σοφίας ἐλαύνων καὶ μᾶλλον ἢ περ ἄλλος τις ἀνθρώπων ἂν δύναίτο. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ὅμηρος, ἐπισκώπτων τὸν Ἀγαμέμνονα, ῥαθυμοῦντα καὶ ὀλιγωροῦντα τῶν Ἀχαιῶν, οἷς ὄνειρος ἐκ Διὸς πεμφθεὶς ἔλεγεν *Οὐ χρὴ παννύχιον εὔδειν βουληφόρον ἄνδρα ὃ λαοὶ τ' ἐπιτετρόφαται καὶ τόσσα μέμηλεν*, ὡς βασιλέα μὲν ὄντα. ὅς ἂν μὴδ' ἀξιοῖ δι' ὄλης καθεύδειν νυκτὸς, ἀλλὰ τῶν ἀρχομένων αἰεὶ φροντίζειν, βουλευόμενος ὅσα ἂν ἐκείνοις λυσιτελήσειεν, ὃ μὴ μεθ' ὑπερβαλλούσης, οἶμαι, φρονήσεως καὶ σοφίας τῶν χαλεπωτάτων εἶναι ξυμβαίνει, οὐκ ὄντα δ' αὖ βασιλέα, ὃ ἂν ἠδὺ μὲν γένοιτο τὸ καθεύδειν, ἡδίων δὲ τὸ τρυφᾶν καὶ τὸ τραπέζης καὶ γαστρὸς μᾶλλον ἢ τῶν ὑπηκόων ἐπιμελεῖσθαι, ὅς αὐτῷ τούτῳ πρώτῳ τῶν ἀβελτέρων ἂν εἴη νομίσας τοιοῦτῳ τρόπῳ βλακείας ἢ τῶν πολεμίων περιγενέσθαι ἢ τοὺς ὑπηκόους σωθῆναι ἢ αὐτὸν ἐλεύθερον, ἀλλὰ μὴ δοῦλον αὐτίκα μάλα βιώσεσθαι.

Καὶ μὴν βασιλέως οὐκ ἔστιν ἓν οὐδὲν ἡμερώτερον. Ὁ γὰρ πάντα λέγων καὶ πράττων, ὅπως ἂν τοῖς ἀρχομένοις εὖ γένοιτο, πῶς οὐ πρᾶος καὶ ἡμερος μάλιστα πάντων εἰκότως ἂν νομισθεῖη; Διὸ δὴ καὶ μόνον φίλος ἂν εἴη τοῖς ὑπηκόοις, εἰ περ ἐνὶ τούτῳ τῶν ἄλλων παραπλήσιος ἐκείνοις μάλιστα φαίνεται. Φιλία γὰρ

1. ἐπιμελούμενός ΝΠΒ: ἐπιμελούμενος ΑΜ μὴδὲ ἔγραφα: μὴδὲ Ξ 2. μὴ ὅτι ἔγραφα: μνότι Ξ ἀνειμένη ΒΑΜ: ἀνειμήν ΝΠ 3. τε ΑΜ: τὲ ΝΠΒ 4. ἄλλος Β: ἄλλός ΝΠΑΜ ἂν ΝΠΒ: λείπει ΑΜ 6. πεμφθεὶς ΝΒΑΜ: πεφθεὶς Π 7. εὔδειν ΝΒΑΜ: εὔδειν Π 8. μέμηλεν ΝΠΒΜ: μεμηλεν Α μὴδ' ΝΠ: μὴδ' ΒΑΜ 10. ὑπερβαλλούσης ΝΠΒΑ: ὑπερβαλοῦσης ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ὑπερβαλοῦσης Μ 16. αὐτὸν Π: αὐτὸν ΝΒΑΜ 18. ὃ ΝΒΑΜ: ὃ Π 20. μάλιστα ΝΒΑΜ: μάλλιστα Π 22. μάλιστα ΝΒΑΜ: μάλειστα Π φιλία ΠΒΑΜ: φυλία Ν

κἄν ἐν ὁμοίοις ξυσταίῃ, τὰ αὐτὰ δήπου βουλομένοις καὶ μὴ, ἐν
 δ' ἀνομοίοις καὶ οἷς οὐ ταύτᾳ δοκεῖ ἤκιστ' ἂν ποτε γένοιτο. Δοκεῖ
 δὲ τὸ ἡμερον παραπλήσιον πᾶσιν ἐθέλειν εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν
 ἐρᾶν καὶ ἐφίεσθαι. Δῆλον δὲ οἷς τὰ ἀντικείμενα τούτῳ μὴτ' εἰκειν
 ἔθελει μὴθ' ὄλως ἀλλήλοις ξυναγελάζεσθαι. Τὸ δὴ οὖν ἐταῖρον
 καὶ φίλον εἶναι τοῖς ἀρχομένοις τὸν βασιλέα τῷ σφίσιν αὐτοῖς
 ἐκῶν εἶναι παραπλήσιον ἑαυτῶν παρέχειν ὁρᾶσθαι ποίαν ὑπερβό-
 λην ἀρετῆς οὐχ ὑπερβικῆ ἢ πῶς οὐκ ἄλλος τρόπος φιλίας, ἀπάσης
 ἡστινοσοῦν ἢν ἂν εἰπεῖν ἔχοι τις ἐταιρείας ἀμείνων καὶ τελεώτερος;
 10 Χωρὶς δὲ ἐκείνων, τὰ μὲν ἄλλα τῆς βασιλείας ὁ βασιλεὺς φύσει
 πῶς νενόμικε γίγνεσθαι· ξυμπαρομαρτεῖν γὰρ ἐκείνη καθάπερ
 σκιά τῷ σώματι· διὸ καὶ μὴ μάλα βουλομένοις ἐξ ἀνάγκης γί-
 γνεσθαι φύσει, μόνον δὲ εὖ ποιεῖν τῶν ἐκουσίων εἶναι καὶ ὧν ἡ
 βούλησις αἴτιον. Εὖ δὲ εἰδῶς τοῖς μὲν ἐξ ἀνάγκης μὴ πάνυ τοι
 15 προσεῖναι τὸ εὐδαιμον, τοῖς δ' ἐφ' ἡμῖν τε καὶ ἐκουσίοις μάλιστα
 προσγίγνεσθαι τὸ μακάριον, οὕτω τοι χαίρει τῷ εὖ ποιεῖν, ὡς,
 εἴ τι τυχὸν διάλειμμα γένοιτο, μηδὲ βεβασιλευκέναι τότε νομίζειν,
 ἀλλ' ἴσα καὶ τοῖς χυδαίοις εἶναι καὶ τοῖς πολλοῖς, οἷς ὁ βίος ἀνό-
 νητος. Εὐεργετεῖ τοίνυν, μονονοῦ νικῶν αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ τῶν

1. ὁμοίοις NBAM: ὁμοίοις Π 2. ταύτᾳ ἔγραψα: ταυτὰ Ξ
 ἤκιστ' M: ἤκιστα NΠBA 4. μὴτ' M: μῆτε NΠBA 5. ἐθέ-
 λει NBAM: ἐθέλειν Π ξυναγελάζεσθαι ΠAM: ξυνάγελά-
 ζεσθαι NB 6. τοῖς ἀρχομένοις NΠB: λείπουσιν AM
 τῷ NΠ: τῶν BAM 7. ἐκῶν BAM: ἐκῶν NΠ 9. τις NΠBM:
 τις A ἐταιρείας NBAM: ἐταιρέας Π 12. ἐξ ἀνάγκης M:
 ἐξανάγκης NΠBA 13. ἐκουσίων NBAM: ἐκουσίων Π
 14. εἰδῶς ΠBAM: εἰδῶς N ἐξ ἀνάγκης AM: ἐξανάγκης
 αι
 NΠB 15. εὐδαιμον NBAM: εὐδομον Π τε AM: τὲ NΠB
 16. προσγίγνεσθαι NΠB: προσγίνεσθαι AM 17. διάλειμμα
 ΠBA: διάλειμα N: διάλλειμα M μηδὲ ἔγραψα: μὴδὲ NΠAB:
 μηδὲ διεσβεσμένων δύο γραμμάτων μεταξύ τοῦ μὴ καὶ δὲ A
 18. ἴσα ἔγραψα: ἴσα Ξ 19. νικῶν NΠBA: νικῶν M